

La bèstia de Gavaudan



Document n°1 :
Gérard Lattier, « *La bête, une histoire de la bête du Gévaudan racontée et peinte par Gérard Lattier* »,
éditions du Candide, 1996.

Document n°2 : La bèstia de Gavaudan

Un país au fons dei tèrras

Imaginatx-vos Gavaudan i a un pauc mai de dos-cents ans.

Siam dins un dei ròdes mai perduts d'Euròpa, en defòra deis axes de comunicacions e d'escambis.

Son territòri representa a pauc près l'actuala Lozèra...

Dins la prima de 1764, pròchi Langònha, de pastres son atacats per un lop que barrulla sus lei raras de Gavaudan e de Velai ; a la fin de junh, una joïna pastressa es tuiada e a-mitat devorada...

A l'entorn de Novè de 1764, la bèstia devoraira emigra en Margerida, e es aquí que pendent tres ans portarà la mòrt e l'ansia amb lo mortalatge d'un centenat de personas, mai que mai d'enfants e de femnas.

Representatz-vos lo País de Margerida... d'ivèrn, la nèu cubrís tot, cinc mes de temps, e lei familhas se recampan a l'entorn dau fogau ; lei vièlhs contan a la velhada d'istòrias fantasticas onte lei diablariás e leis enmascaments simbolisan e esconjuran lo sens de la fatalitat, l'ansia de la mòrt e la misèria de cada jorn. A la sason bèla, çò qu'es uèi un mièg-desèrt es de-pertot trevat de preséncias umanas. I aviá detz còps mai d'estatjants qu'a l'ora d'ara dins lei vilatges montanhòls. Leis òmes s'ocupavan de cultivar lei camps pichòts de paumola. Lei femnas leis ajudavan, anavan acampar de bòsc, e s'encargavan de tenir l'ostau...

L'afar de la Bèstia

Dins tot lo reiaume e a l'estrangièr, « l'afar de la Bèstia » fasiá la una dei gazetas e lei convèrsas tant dau pòble que dei salons. Lei fuèlhas de colportatge menavan de-pertot de retrachs fantasierós, mostrós, e sagnós tot-plen, de la devoraira. Lo rei Loïs XV ne'n voliá finir... Finalament lo 19 de junh de 1767, dins lo bòsc de la Tenazeira, Joan Chastel, de la Besseira, tuia un lobatàs. Aquela Bèstia es la bòna, o au mens la darnièra, puèi que d'ara-en-avans, « la Bèstia manja pas pus lo mond ». Lei chaples son acabats. Tot es en plaça per que lo silenci se fague e que lo Mite nasque...

L'ample d'un mite

De la Bèstia de Gavaudan s'es dich e escrich qu'èra una ièna, o un mostre nascut de crosaments inabituaus entre de bèstias fèras¹. Aquelei que la veguèron ne fan de descripcions onte la terror e leis imatges venguts deis arquetipes legendaris dei paurs païsanas, se mèsclan ambé lo testimoniatge objectiu. De tot biaï, dos lops (o puslèu dos grops de lops) foguèron sols tuiats, e pròche lei victimas foguèron relevadas ren que de piadas² de lops.

Mai quicòm d'autre es de considerar lo ròlle, benlèu-ben, de l'òme. Se legissètz lei libres de Porchièr, de André, de Pourrat, de Pic..., e lei tèxts d'epòca, tan imprimits coma manescrichs, sembla ben qu'una familha ague jogat un ròlle centrau : lei Chastel. Lo fiu Antòni, ligat ais Uganauds, capturat per lei Barbarèscs quand èra galerian, esclau en Argièr³ ont aviá, sembla, après a adomenjar lei bèstias fèras, viviá dins lei bòscs e èra considerat coma un masc, èu e aquelei de sa familha ; d'autrei indicis donan a pensar a una manipulacion de lops, a una imprenhacion de bèstias fèras segon una volontat umana, dins la tradicion dei « menaires de lops », autrei-còps mai o mens assimilats ai leberons⁴. E aquò's son paire Joan Chastel que tuièt la Bèstia, ambé de balas benesidas⁵, coma se, per de rasons que coneissem pas, aviá « cambiat de camp »...

De recèrcas novèlas son entamenadas sus la Bèstia, ambé d'etnològs, d'istorians, d'òmes de teatre, d'escrivans, de sociològs...

d'après un tèxt de Roland Pécourt tirat de la revista « *Connaissance du Pays d'Oc* », n° 49, 1981.

¹ una bèstia salvatja

² de marcas de patas dins la nèu

³ Alger

⁴ leberon = loup-garou.

⁵ benesir = bénir



Document n°3 :
**La bataille de Marie-Jeanne
Vallet**
par Philippe Kaepelin©
AMILO,
photo : Laurent Collet
<http://www.linternaute.com/sortir/sorties/nature/lieux-mysterieux/gevaudan/diaporama/12.shtml>

Document n°4 : **La Bèstia de Gavaudan**

La « *Bèstia de Gavaudan* » deu, de segur, èsser una de las mai extraordinàrias istòrias de nòstre país.

A l'èpòca de Loís XV, de 1764 a 1767, una « bèstia » ferotja faguèt mai d'un centenat de victimas, mai que mai filhas e drollets. Tot comencèt en junh de 1764 en Gavaudan (actual departament de Losèra), una filha de quatorze ans foguèt la primièra victima, puèi qualques meses apuèi n'i aguèt tres, quatre, cinc...

Lo capitani Duhamel e cinquanta-sièis dragons donèron la caça a la bèstia. Es aquí que lo comportament de l'animal venguèt estranh, se los dragons fasián una batuda al nòrd, la bèstia tuava qualque pastre a l'èst, e se los dragons èran a l'èst, lo crimi se fasiá al nòrd. Davant aquel fracàs, lo rei faguèt donar l'armada e venguèron qualques 20 000 caçaires...

Sens resulta.

Se disiá que deviá èsser lo diable el meteís.

Enfin en setembre de 1765 un lo paràs foguèt tuat e mandat a París...

Lo país tornèt polsar. Èra la fin de la cachavièlha...

Tres meses aprèp, i aguèt maitas victimas, la bèstia èra pas mòrta e veniá legenda. La paur tornèt ganhar lo país, calguèt esperar lo 19 de junh de 1767 per qu'un nomenat Joan Chastèl, escaissat « lo masc » n'acabe amb la bèstia d'una bala benesida. Son cadavre demorèt expausat dins la region pendent qualque temps, puèi mandat a París ont arribèt al cap de cinquanta jorns dins un tal estat de poiridura que lo rei lo faguèt enterrar al pus lèu, e atal cap de sabent lo poguèt pas examinar ni identificar.

La bèstia garda encara, al jorn de uèi, tot son mistèri.

<http://www.viaoccitanacatalana.org>